DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 5
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 5)

1. Doğu Anadolu'daki kurgusal Karapınar ilçesinde görev yapan coğrafya öğretmeni Emre Bey, okulun bahçesindeki gözlem köşesinde ocak ayının bir cuma günü dört farklı saatte ölçüm yapmış ve sonuçları öğrencileriyle birlikte aşağıdaki tabloya işlemiştir (kurgusal veri).

Saat	Hava basıncı (hPa)	Sıcaklık (°C)	Bağıl nem (%)	Rüzgâr	Gökyüzü ve görüş
08.00	1019	−2	70	Hafif, güneybatı	Yer yer ince bulut
11.00	1014	−3	78	Orta, kuzey	Gri, alçak bir bulut katmanı gökyüzünü kapladı
14.00	1009	−5	88	Kuvvetli, kuzeydoğu	Kapalı; seyrek kar taneleri
16.00	1005	−7	93	Çok kuvvetli, ani hamleli	Kar başladı; yerdeki kar savruluyor, görüş 300 m

1.1. Ölçümlere dayanarak ilçede akşam ve gece saatlerinde nasıl bir hava beklendiğini tahmin ediniz. Tahmininizi tablodaki **iki** değişimle gerekçelendiriniz.

1.2. Tahmininiz gerçekleşirse aşağıdaki kişilerin her biri için **bir** olası etkiyi ve bu etkiye karşı alınabilecek **bir** önlemi yazınız.

- I. Akşam 19.00'da yolcularıyla ilçenin kuzeyindeki dağ geçidini aşacak otobüs şoförü
- II. Köyünde ağıllarda iki yüz koyun besleyen bir çiftçi
- III. Ertesi sabah ilçe havalimanından uçakla İstanbul'daki bir yarışmaya gidecek bir öğrenci

2. Toroslar'da doğu–batı doğrultusunda uzanan bir vadinin iki yamacında, aynı yükseltide (yaklaşık 1.200 m) iki kurgusal mahalle bulunmaktadır: güneye bakan yamaçta Akyaka, kuzeye bakan yamaçta Gölgeli. Bir coğrafya öğretmeni öğrencileriyle iki yamaçta yaptığı gözlem ve ölçümleri aşağıdaki tabloda toplamıştır

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

(temsilî veri).

Gösterge	Akyaka (güneye bakan yamaç)	Gölgeli (kuzeye bakan yamaç)
Ocak ayında doğrudan güneş alma süresi (saat/gün)	7	2
Ocak ortalama toprak yüzeyi sıcaklığı (°C)	4	−3
Kar örtüsünün tamamen kalktığı ortalama tarih	10 Mart	20 Nisan
Temmuz öğleden sonra ortalama bağıl nem (%)	35	55
Baskın doğal bitki örtüsü	Kızılçam, meşe çalıları	Karaçam, göknar
Toprak kullanımı	Köy evleri, bağ ve meyve bahçeleri	Orman, seyrek yayla evleri

2.1. Aynı yükseltide bulunmalarına rağmen iki yamaç arasındaki sıcaklık farkını Güneş ışınlarının geliş açısı ve güneşlenme süresiyle açıklayınız. Bu farkın iklim sisteminin hangi **iki** bileşeni arasındaki ilişkiden kaynaklandığını yazınız.

2.2. Yamaçlar arasındaki sıcaklık farkının kriyosfer, atmosfer (nem) ve biyosfer üzerindeki birer sonucunu tablodan örnek vererek açıklayınız.

3. Bir grup öğrenci, yeryüzündeki farklı yüzeylerin Güneş'ten gelen ışınların ne kadarını geri yansıttığını (albedo) karşılaştırmak için aşağıdaki temsilî değerleri derlemiştir.

Yüzey	Yansıtma oranı (%)
I. Taze kar örtüsü	85
II. Kutup denizlerindeki deniz buzu	60
III. Kum çölü	35
IV. Çayır ve otlak	20
V. İğne yapraklı orman	10
VI. Açık okyanus suyu	6

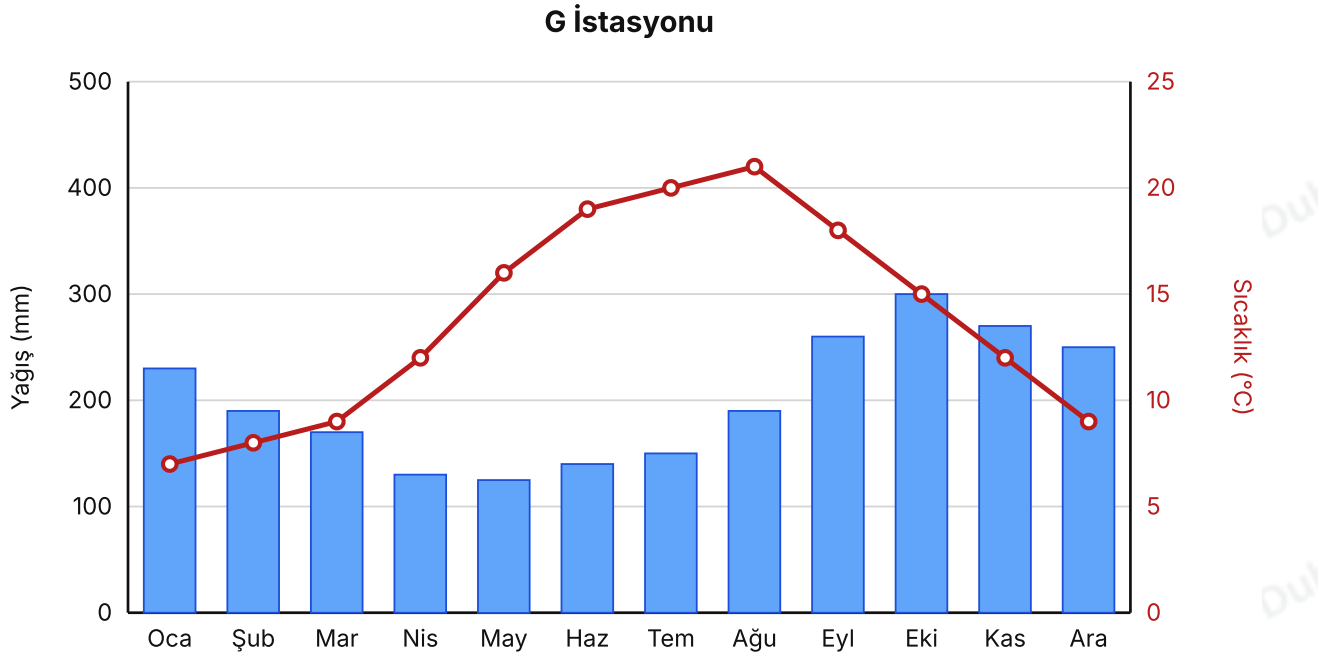
3.1. Tablodaki yüzeyleri **iklim sisteminin bileşenlerine** göre gruplandırarak aşağıdaki tabloya yazınız. Güneş enerjisini en çok soğuran yüzeyi gerekçesiyle belirtiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kriyosfer	Litosfer	Biyosfer	Hidrosfer

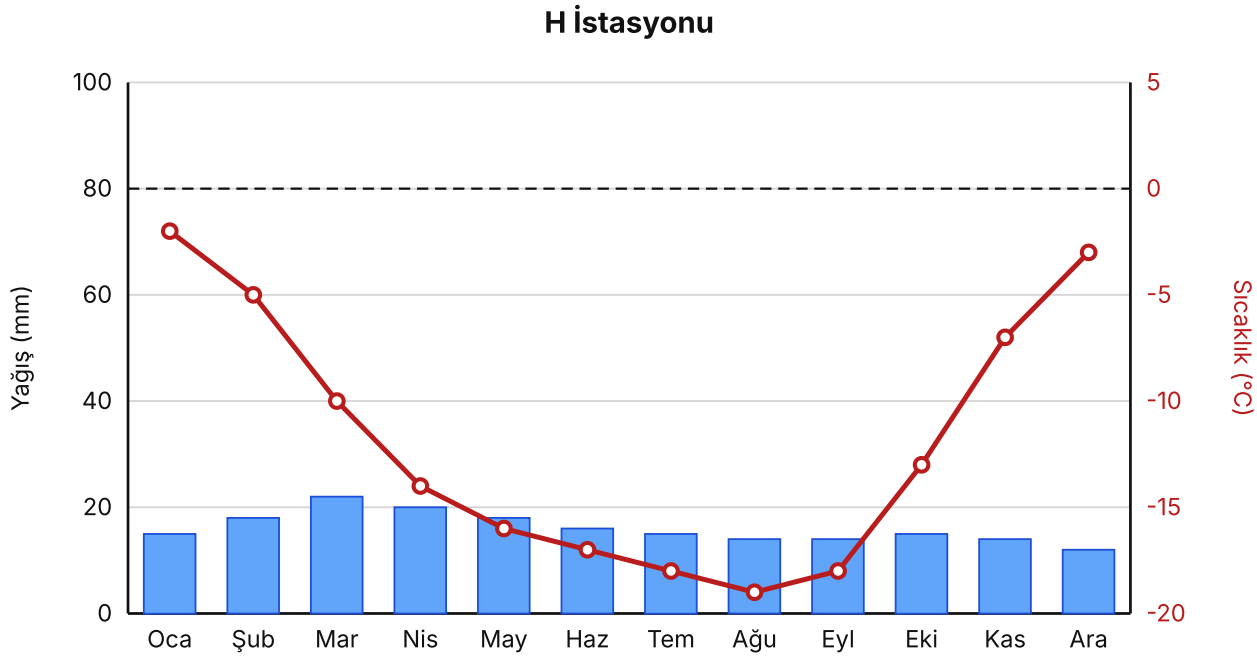
3.2. Yaz aylarında kutup denizlerindeki buzun bir bölümü eriyerek yerini açık okyanus suyuna bırakmaktadır. Bu değişimin bölgedeki sıcaklığı nasıl etkileyeceğini ve bu etkinin kalan buz örtüsüne nasıl geri döneceğini kriyosfer, hidrosfer ve atmosfer arasındaki ilişkiyle açıklayınız.

4. Şekil 1 ve Şekil 2'de iki istasyonun (kurgusal) uzun yıllık ortalamalarla çizilmiş iklim grafikleri verilmiştir. G İstasyonu Türkiye'nin kuzeydoğu kıyısında, H İstasyonu ise bir kutup bölgesinin kıyısında yer almaktadır. İki grafikte yağış ve sıcaklık eksenlerinin ölçekleri farklıdır.

Şekil 1. G İstasyonunun iklim grafiği

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Şekil 2. H İstasyonunun iklim grafiği

4.1. Grafiklerden yararlanarak aşağıdaki karşılaştırma tablosunu hazırlayınız.

Özellik	G İstasyonu	H İstasyonu
En sıcak ay ve sıcaklığı		
En soğuk ay ve sıcaklığı		
Yıllık sıcaklık farkı (°C)		
En yağışlı ayın yağış miktarı (mm)		

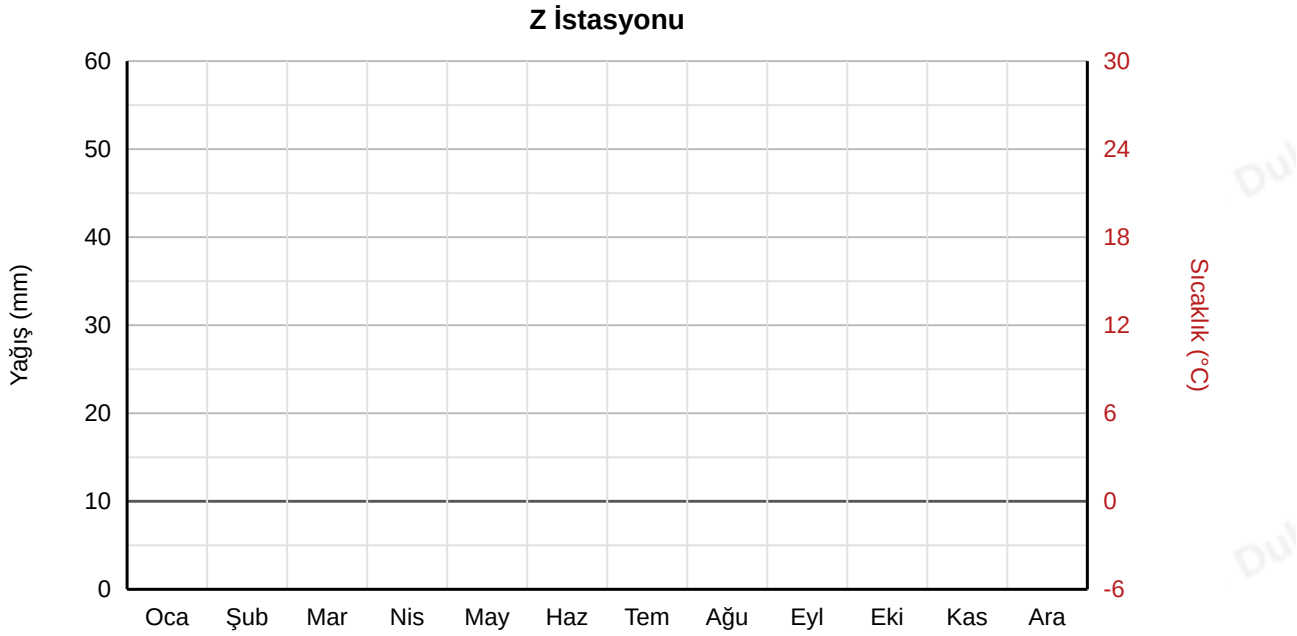
4.2. G ve H istasyonlarında görülen iklim türlerini yazınız. Her birini grafikteki **iki** özellikle gerekçelendiriniz. H İstasyonunun hangi yarım kürede bulunduğunu grafikteki bir kanıtla belirtiniz.

5. İç Anadolu'da, denizden uzak bir platonun üzerinde (yaklaşık 1.000 m) bulunan kurgusal Z İstasyonunun uzun yıllar aylık ortalama sıcaklık ve yağış değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Ay	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara
Sıcaklık (°C)	−1	1	5	11	16	20	24	23	19	13	6	1
Yağış (mm)	40	35	38	45	48	30	8	6	14	30	35	45

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.1. Tablodaki verileri kullanarak Z İstasyonunun iklim grafiğini Şekil 3'teki şablon üzerine çiziniz. Yağışı sütunlarla, sıcaklığı eğriyle gösteriniz.

Şekil 3. Z İstasyonu için iklim grafiği şablonu

5.2. Tablodan yararlanarak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Z İstasyonu	Değer
Yıllık ortalama sıcaklık (°C)	
Yıllık toplam yağış (mm)	
Yıllık sıcaklık farkı (°C)	
En yağışlı mevsim	

5.3. Z İstasyonunda görülen iklim türünü yazınız. Çizdiğiniz grafikten **iki** gerekçe gösteriniz ve bu iklimin doğal bitki örtüsünü belirtiniz.

6. Ege kıyısındaki kurgusal Ilıcaova kentinin meteoroloji istasyonunda tutulan kayıtlar, bir belediye raporu için

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

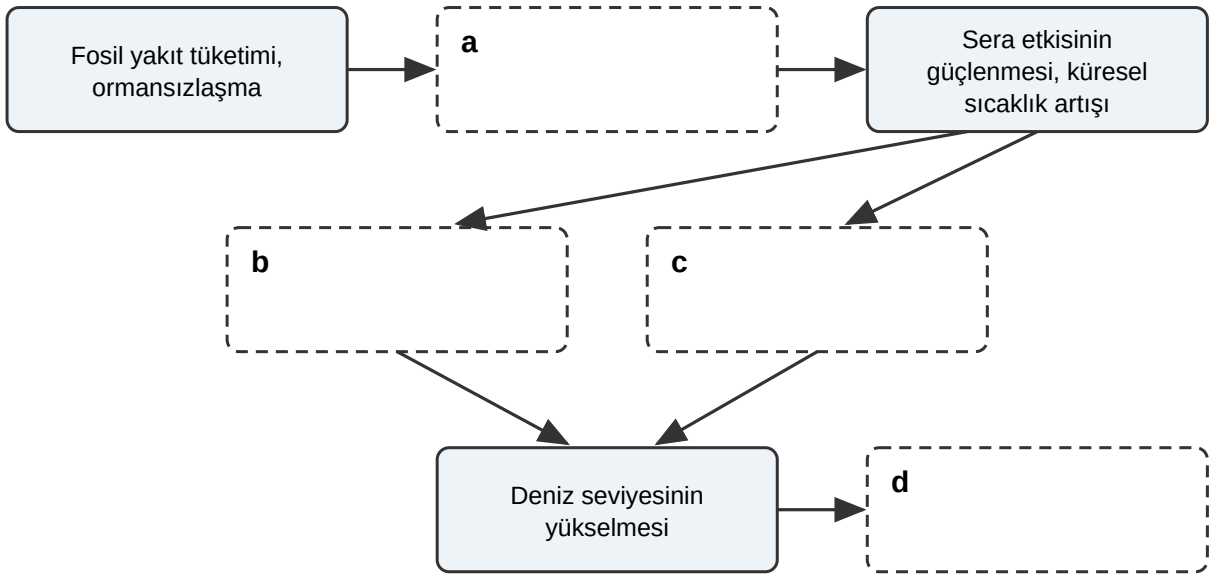
dönemlere göre özetlenmiştir (temsilî veri; değerler dönem içindeki yıllık ortalamalardır).

Gösterge	1991–2000	2001–2010	2011–2020	2021–2025
Yıllık ortalama sıcaklık (°C)	16,8	17,3	17,9	18,4
En yüksek sıcaklığın 35 °C'yi aştığı gün sayısı	9	14	22	31
Sıcaklığın gece 20 °C'nin altına inmediği gece sayısı	18	27	41	55
Yıllık toplam yağış (mm)	640	625	650	630
Bir günde 50 mm'yi aşan şiddetli yağış sayısı	1,2	1,6	2,4	3,1

6.1. 1991–2000 ile 2021–2025 dönemleri arasında yıllık ortalama sıcaklığın kaç °C arttığını ve 35 °C'yi aşan gün sayısının kaç katına çıktığını işlem yaparak bulunuz. Tablodan iklimde yaşanan **iki** değişimi yazınız.

6.2. Tabloda süreklilik gösteren (belirgin biçimde değişmeyen) göstergeyi belirleyiniz. Bu gösterge değişmediği hâlde şiddetli yağış sayısının artmasının kent yaşamına **iki** etkisini açıklayınız.

7. Akdeniz kıyısındaki kurgusal Deltakent, bir akarsuyun denize döküldüğü yerde oluşmuş ve deniz seviyesinden yalnızca 1–2 metre yüksekte bulunan bir kıyı ovasına kurulmuştur. Kentte narenciye ve sebze tarımı yapılmakta, içme ve sulama suyunun bir bölümü kuyulardan sağlanmaktadır. Küresel iklim değişikliğinin Deltakent'i nasıl etkileyebileceği Şekil 4'teki neden–sonuç şemasıyla gösterilmek istenmiştir.

Şekil 4. Küresel iklim değişikliğinin Deltakent'e etkisini gösteren neden–sonuç şeması

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7.1. Şemadaki a, b, c ve d kutularına gelmesi gereken neden ya da sonuçları yazınız.

7.2. Deltakent belediyesi için iklim değişikliğine yol açan etkenleri **azaltmaya** yönelik **iki**, kentin değişen koşullara **uyum** sağlamasına yönelik **iki** öneri yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif